

medens jeg tror, at der kun er opført 827,000 Kr. for Statsjernbanerne. De 887,000 Kr. skulle jo nu vel tildels være fremkomne derved, at Staten tillige selv har været en helbig Spiller i Klasse-lotteriet, men selv om man regner den derved bundne Indtægt fra, se vi jo af Finantslovsforlaget for næste Aar, at man regner paa en meget anseelig og rundelig Indtægt af Klasse-lotteriet, og det har, som sagt, vakt almindelig Overraskelse at se i det forelagte Statsregnskab for 1878—79, at Klasse-lotteriet i dette Aar har kunnet indbringe os mere end Statsjernbanerne. Smidlertid skal dette ikke være anført for at reise nogen Anke imod Jernbaneanlægene. Jeg haaber, som sagt, at de indirekte Fordele, de bringe Landet, maa siges langt at overgaa den direkte Rente, som Staten oppebærer; men vist er det dog, at der er nogen Opfordring til at tage disse Tal til Oftertanke og til ikke at haste stærkere frem med nye Anlæg, end det maa findes, at Forholdene nødvendigt kræve, og end det stemmer med hele den økonomiske Udvikling, som for Tiden foregaar hos os. Den saaledes fremkomne gunstige finansielle Tilstand, som nu i en Aarække har bevaret sig, er jo for vort Fædrelands Betskommende saa meget mere overraskende og saa meget mere glædelig, som den er fulgt ovenpaa forskellige Begivenheder dels af finansiell dels af politisk Natur, af hvilke man tidligere troede sig berettiget til at udbrage Slutninger, som vare i høi Grad ugunstige for vort Fædrelands hele økonomiske Status. Der var en Tid — den ligger ikke længere tilbage, end at Mange her ville kunne erindre den — hvor det blev paastaet, at det danske Monarki levede væsentlig af at brandskatte den fremmede Handel her i Øresund, og at den Dag, da Øresundstolden afløstes, vilde ogsaa det danske Monarki ophøre at være solvent. Vi have, efter at den frie Forfatning er bleven indført, oplevet Øresundstoldens Afstæffelse, ganske vist imod en Kapitalisation, som altsaa gav os noget Bederlag for den hidtidige betydelige aarlige Indtægt, men dog en Kapitalisation, der var langt fra at svare til den sande Indtægt, som Øresundstolden vilde have afgivet nu under den saa betydelige Stigning i Handel og Wandel og Samkvem, som har fundet Sted i de sidste Decennier. Denne Ophævelse af Øresundstolden var altsaa en Operation, som det danske Monarki gennemgik, ikke alene uden Saar for det økonomiske Liv, men tillige med betydelige Fordele for det. Derefter fulgte — det var kun 7 Aar senere — Krigen i 1864 med de betydelige Byrder, den paalagde, og umiddelbart efter Krigen en Færd, som bortrev fra os de to Femtedele af Monarkiet, to saa store Slag, at et Land, hvis økonomiske Stilling ikke var meget solid funderet, umulig vilde have kunnet gennemgaa dem uden store Kalamiteter, men som vort Land helbigvis har formaaet at gennemgaa paa en saadan Maade, at dets

Stilling maa siges at være ulige mere blomstrende og betrygget nu, end den var det umiddelbart før Krigen i 1864 og Afskillelsen af Hertugdømmerne. Og at der virkelig er en solid Grund for denne gunstige Situation, synes jo ogsaa at fremgaa af en nærmere Undersøgelse af de forskellige Ting paa Budgettet, som kunne siges at indeholde et Barometer og afgive en Maalestok for det økonomiske Liv her i Landet. I den Henseende er der vel ikke Noget, der er saa talende som den Stilling, vore Toldintrader og indirekte Afgifter i det Hele indtage. Vi vare jo for nogle Aar siden med Hentydning til Toldindtægter komne til et meget høit Punkt, et Punkt, der var saa høit, at det kun naaedes gjennem meget stærke Spring, og vi vare siden gaaede noget tilbage fra denne Høide. Vore Toldintrader naaede i Finantsaaret 1875—76 det betydelige Beløb af over 25 Mill. Kr., og først i de efterfølgende Aar sank de gradvis, indtil de for Aaret 1878—79 have været 22½ Mill. Kr. Dette Tal, sjsjndt saameget ringere end i det gunstige Aar 1875—76, er dog i og for sig saa høit, at naar man sammenligner det med en tidligere Tid, kan man ikke Andet end erkjende, at der derigjennem udtrykker sig en høi Grad af Konsumtionsøve i Landet. Og desuagtet frembyde de nyeste Regnskaber det mærkelige Fænomen, at selv den betydelige Indtægt af Tolden, som saaledes var bleven tilbage, efter at Svindelperioden var forvunden, og efter at man saa at sige atter var indtraadt i normale Tilstande — at selv denne Indtægt er ifærd med atter at stige. Jeg tilstaar, at for mig har det været en meget stor Overraskelse, at indeværende Aars første Maaneer have været istand til at udvise et forholdsvis ikke ubetydeligt Tillæg til de Toldindtægter, vi havde i samme Tidsaffnit af foregaaende Aar. Der har været nogle Svingninger deri, og navnlig tror jeg, at den sidste Maaned, for hvilken Opgjørelsen foreligger — jeg formoder August Maaned — har vist en vis Tilbagegang i Overskudet; men tager man Maaneerne fra 1ste April til Dato under Et, er der en kjendelig og, som jeg tror at kunne tilføie, en overraskende Fremgang paa dette Punkt. Det er sandt, at vi ifjor havde en forholdsvis god Høst med betydelig Kvantitet og tilfredsstillende Kvalitet af Agerdyrkningsprodukter; men paa den anden Side er det jo vitterligt for Alle, at Priserne i det Hele have været lave, og at Høsten 1878 saaledes ikke har givet det finansielle Udbytte, som man kunde have havt Grund til at haabe, og som vilde være naaet, hvis Priserne fra tidligere Tid vare vendte tilbage. Der kan altsaa neppe fra denne Høst drages nogen Slutning til, at der skulde være kommet nogen særdeles stor Rigdom af anvendelige Kapitaler, af anvendelige Pengemidler frem, og Toldintradernes Stigning lader sig saaledes ikke føie tilbage til nogen ekstraordinær eller for det paagjældende Aar eiendommelig